

Afsluttende rapport
Udviklingspuljen for Folkebiblioteker og Pædagogiske Læringscentre

Projekt:

Bibliotekstilbud på folkeskolens læringsplatforme

BUP.2016-0084

Kontakt:

Projektleder Kalle Nielsen, kalln@vejle.dk | 23 43 31 97

Indholdsfortegnelse

Projektoplysninger	3
Baggrund og formål	3
Målgruppe	3
Hvor mange deltagere var involveret i / har fået gavn af projektet?	3
Hvilke metoder har projektet brugt/bygget på?	4
Hvilke og hvor mange forskellige aktiviteter er gennemført?	4
Hvad er den samlede vurdering af projektets succes/ hvad var succeskriterierne?	5
Selvevaluering:	5
Har projektet haft den forventede relevans for målgruppen?	5
Hvilke problemer har projektet oplevet undervejs?	6
Var projektet anstrengelserne værd? – hvorfor/ hvorfor ikke?	6
Hvilke erfaringer har I gjort jer i forbindelse med projektets samarbejdsrelationer?	7
Hvad er de vigtigste forklaringer på, at projektet har nået/ikke har nået sine mål?	7
Hvad er de vigtigste grunde til, at projektet kunne nå sine mål?	8
Hvad kunne være gjort bedre i projektet?	8
Hvilke af projektets erfaringer videreføres i andre sammenhænge?	8
Kan projektet duplikeres af andre? –hvorfor/hvorfor ikke?	8
Fremtid: Elæring skal forbedre praksis	9
Bilag	10
Projekt-links	10

Projektoplysninger

- **Projekttitle:** Bibliotekstilbud på folkeskolens læringsplatforme
- **Projektejer:** Vejle Bibliotekerne
- **Projektleder:** Kalle Nielsen, kalln@vejle.dk, 23433197
- **Projektnummer:** BUP.2016-0084
- **Projektid (fra og til):** 1. januar - 31. december 2017

Baggrund og formål

Folkeskolerne skiftede virkelighed og overgik til digitale læringsplatforme i 2017. En meget stor opgave og forandringsproces for mange lærere, som nu skal planlægge, evaluere, udarbejde og afvikle læringsforløb i den læringsplatform, som kommunen har købt licens til. Mange undervisere vil blive presset tidsmæssigt og der vil blive efterspørgsel på gode læringsforløb, som lærerne blot kan kopiere, tilpasse og afvikle.

Det er en chance for bibliotekerne for at tilbyde relevante bibliotekstilbud som læringsforløb direkte til folkeskolernes lærere via deres (og elevernes) daglige arbejdsværktøj: de nye læringsplatforme. Derfor skal der videndeles, oprettes praksisnetværk, udvikles digitale læringsforløb i læringsplatformsformat - og bibliotekerne skal i gang lokalt, have synlighed, omtale og opmærksomhed, mens det hele stadig er nyt, og markedet er åbent.

Der ligger desuden et nationalt biblioteks-potentiale i udformning af læringsforløb i standardiseret format, som kan genbruges i andre kommuner med minimal tilpasning (den generelle del), så det enkelte biblioteksvæsen kun skal tilføje lokal information og eventuelle ønskede lokale læringsobjekter.

Projektet er et ét-årigt udviklingsprojekt, der udvikler og afprøver læringsforløb for elever i udskolingen, tilpasset folkeskolernes læringsplatforme, og formidler erfaringerne herfra, samt lægger læringsforløb ud til fri brug og lokal tilpasning/videreudvikling for folkebibliotekerne. Projekterfaringerne formidles via tre regionale workshops og om muligt faciliteres samarbejde, samproduktion og dannelsen af et praksisnetværk for området.

Målgruppe

Hvor mange deltagere var involveret i / har fået gavn af projektet?

De tre projektbibliotekers (Aabenraa, Aarhus, Vejle) lokale skoletilbudsgrupper; PLC / lærere / skoleklasser i de tre projektkommuner til sparring og test af forløb; medlemmer i gruppen på centralbibliotek.dk; medlemmer af åben Facebook-gruppe; læsere af projektartikler; respondenter på spørgeskemaundersøgelse; samt deltagere på de tre regionale workshops.

Projektet fortsætter som faglig netværksproces via Facebook-gruppen og måske også centralbibliotek.dk gruppen, og fortsætter også som lokal læringsplatforms-proces på de tre projektbiblioteker.

Hvilke metoder har projektet brugt/bygget på?

- Afsøgning af praksisfelt (læringsplatforms-området) via litteratursøgning (primært web på grund af emnet) og kommunikation med læringsplatformsudbydere.
- Design af læringsforløb med fokus på aktiv elev-læring (inspiration: Birgitte Tufte' zig-zag model) og mulighed for afvikling af lokal lærer uden brug af biblioteksansat. Sparring med og test ved lokal lærer.
- Afdækning af kommunernes valg af læringsplatform, herunder kontaktnfo og -status for biblioteksvæsener via spørgeskema og direkte kontakt.
- Netværksopbygning via oprettelse af fagligt netværk på social medie (Facebook-gruppe) og afholdelse af regionale workshops.

Hvilke og hvor mange forskellige aktiviteter er gennemført?

Afdækning og formidling af området

- Projektsite oprettet med baggrundsinformation om brugerportals-initiativet med fokus på læringsplatformene (fortsat som emne-site).
- Lavet offentlige oversigter over kommunernes valg af læringsplatforme, kontaktnfo for områdeansvarlige for godt 60 biblioteksvæsener, m.m.
- Artikel i Del din viden, "*Er jeres bibliotekstilbud på den kommunale læringsplatform?*". 2018-01-31. URL:
<http://bf.dk/FagmagasinetPerspektiv/DelDinViden/Artikler/2018/1/ErJeresBibliotekstilbudPaDenKommunaleLaeringsplatform>

Design, test og formidling af to læringsforløb

- To læringsforløb: Fake news, Sikker på nettet
- MeeBook version: Kan findes via søgning i MeeBook på tværs af kommunegrænser.
- MinUddannelse version: Kan søges i MinUddannelse i Vejle og Aarhus kommune. Desuden som strukturerede frie Google dokument-versioner inkl. frie opgaveressourcer (links og termer) og pdf-print af læringsforløbene.

Facilitering af opbygning af praksisfelt

- Formidling via fagartikler og projektwebsite.
- Tre regionale workshops i henholdsvis Roskilde, Middelfart og Aarhus.
- Centralbibliotek.dk gruppe og Facebook-gruppe til fortsat national videndeling og praksisudvikling.

Hvad er den samlede vurdering af projektets succes/ hvad var succeskriterierne?

Projektet har været en succes og bidraget til at kickstarte og facilitere såvel projektkommunernes som den nationale opstarts- og udviklingsproces med at få bibliotekstilbuddene placeret direkte i de lokale folkeskolars læringsplatforme.

Det har kostet ekstra projekttid, at den forventede eksport- og import-funktion endnu ikke er udviklet af læringsplatformsudbydere. Projektarbejdet og hele ideen om national samproduktion kompliceres meget af denne manglende funktion hos de to helt dominerende læringsplatformsudbydere, og det har været en begrænsende faktor for projektet.

Formodningerne før projektstart var, at den vigtigste succes-faktor lokalt er, om folkebiblioteksansatte kan få lokal forfatter-rolle og lov at lave lokale læringsforløb direkte i læringsplatformen. Formodningerne har holdt stik.

Det har været nemt at få forfatter-rettigheder, og det er en overkommelig opgave efterfølgende løbende at lave og vedligeholde læringsforløbene. Med kontaktpersonoversigt og social videndelings-gruppe på plads er det nu meget lettere for det enkelte biblioteksvæsen at indhente tips og erfaringer fra andre kommuner til brug i lokale forhandlinger og samarbejder.

Succeskriterier fra ansøgningen, som begge er opfyldte:

- Succeskriterium: *"Det lykkes at udvikle 2-3 læringsforløb, få dem til at virke på læringsplatformene, og få de udvalgte lærere til at afprøve dem med deres elever."*
- Succeskriterium: *"Det lykkes at formidle skiftet til læringsplatforme, erfaringerne og mulighederne til folkebibliotekerne."*

Selvevaluering:

Har projektet haft den forventede relevans for målgruppen?

Det var forventet, at mange biblioteksvæsener ved projektstart havde overset paradigmeskiftet "læringsplatforme i folkeskolerne", og dermed heller ikke var opmærksom på læringsplatformenes potentiale som formidlings-kanal og platform for afvikling af bibliotekstilbud med eller uden medvirken af biblioteksansatte. Forventningen er blevet bekræftet via spørgeskemaundersøgelsen og de afholdte workshops. Projektet har helt sikkert haft den forventede relevans for folkebibliotekerne.

Det var forventet, at mange folkeskoler stadig var i opstartsfasen med brug af læringsforløb via læringsplatformene, og at der ville være interesse for bibliotekstilbud som læringsforløb fra folkebibliotekerne.

Forventningen er blevet bekræftet. Folkeskolerne, lærerne og eleverne er i en opstartsfasen med brugen af læringsplatformene, og der er interesse for tilpassede læringsforløb fra folkebibliotekerne. Projektet har vist den forventede relevans for disse målgrupper.

Hvilke problemer har projektet oplevet undervejs?

Tre-fire udvalgte problematikker, alle relateret til manglende og produkt-inkompatible funktioner i de to valgte læringsplatforme, skal fremhæves.

1. Manglende eksport-import funktion på tværs af læringsplatforme.
Har betydet, at fx et forløb lavet i MinUddannelse i Vejle, manuelt skulle indtastes i henholdsvis Aarhus og Aabenraa efterfølgende. Af hensyn til efterfølgende deling blandt MinUddannelses-kommuner har projektet også vedligeholdt parallel-versioner i strukturerede Google-dokumenter. Den manglende eksport-import funktion kommer sandsynligvis senere - men for projektet har det i praksis været et stort problem, som har kostet en del spildt projekttid.
2. Begrænsning i MeeBook forløbselementet "Tekst".
Meget usædvanligt, så har MeeBook undladt muligheden for at lave klikbare links via tekst-elementet, og dermed heller ingen inline-links. Det virker tåbeligt i 2017, og kan gøres på normal vis via editor i fx MinUddannelse og EasyIQ. Det ene læringsforløb udarbejdet i MinUddannelse gjorde brug af mange inline-links i forløbets tekst-elementer, og det gav derfor store problemer og et ringere læringsforløb, da forløbet skulle parallel-opbygges i MeeBook.
3. Begrænsning i MeeBook forløbselementet "Mål og refleksion".
Der er begrænsning på antal tegn i læringsmåls-titelfeltet. Det betød, at læringsmål udarbejdet i MinUddannelse ikke kunne laves i parallelversion, da mange titler i læringsmål-elementer havde for mange tegn når de skulle indsættes i MeeBook.
4. Begrænsning i MeeBook forløbselementet "Link og drev".
I MinUddannelse indsættes et link-element som et visuelt og pladsmæssigt mindre element, som passer godt i en struktur med flere elementer i et kapitel.
I MeeBook indsættes link-elementer a la opslag på Facebook, altså med et stort og automatisk hentet billede. Elementet bliver dermed meget dominerende.

I praksis gør ovenstående forløbsbygger-forskelle i MinUddannelse og MeeBook det umuligt at samproducere i en travl hverdag, fordi læringsforløb tilpasset én læringsplatform ser dårligt ud, eller fungerer anderledes, når forløbet kopieres til anden læringsplatform.

Det er også svært at forestille sig, at en fremtidig eksport-import funktion på tværs af læringsplatforme kommer til at fungere, før funktionsforskelle som ovenfor beskrevne er væk.

Var projektet anstrengelserne værd? – hvorfor/ hvorfor ikke?

- Ja, i forhold til at sætte fokus på området og kickstarte/facilitere national praksisudvikling. Tidspunktet det rette - området er ungt og åbent for lokale biblioteker, som har stor chance for at få rettigheder som forfattere og markere biblioteket som leverandør af relevante læringsforløb direkte i lærernes daglige arbejdsredskab.
- Ja, i forhold til at et praksisnetværk er blevet etableret, og praktikere og ledere har et sted at videndele og udvikle / dele læringsforløb og projekteer.

- Nej, i forhold til projektkommunernes lokale momentum. Lokalt er momentum blevet forsinket af projektrammer og -krav. Men det er rimeligt, da der ydes projektstøtte, og projektets målsætninger rækker videre end det lokale projektbiblioteks momentum. Projektudbyttet ligger derfor for projektbibliotekerne primært i 2018 og fremover, hvor der kan arbejdes koncentreret med at konvertere projektets afledte kompetencer til en vifte af læringsforløb på den lokale læringsplatform som en del af normal drift og udvikling af bibliotekstilbuddene.

Hvilke erfaringer har I gjort jer i forbindelse med projektets samarbejdsrelationer?

- Læringsplatformsudbydere og læringsplatforms-konsulenter
Flinke, imødekommende og professionelle. Der er tale om konkurrenter på et ungt og kompliceret marked hvor produkterne stadig er i udviklingsfase og produkterne er i meget kraftig udvikling. Lokalt er det vigtigt at få god relation til kommunens interne konsulent / superbrugere.
- Sparringsbibliotek
Det viste sig svært at finde meningsfuld samarbejdsrelation til projektets sparringsbibliotek på den måde projektet udviklede sig.
- PLC / lærere
Skoleområdet er lokalt ofte både stort og komplekst. Tilsyneladende fungerer samarbejdet bedst, når der etableres formelt samarbejde (fx faste møder og/eller lokal skoletilknytning). Emnet har været et centralt dialog-emne på de tre regionale workshops, og der er store forskelle fra biblioteksvæsen til biblioteksvæsen. Der ligger et potentiale for en national "best-practise" udredning udelukkende med fokus på formaliserede folkebibliotek - PLC/skoleforvaltning samarbejdsformer.

Hvad er de vigtigste forklaringer på, at projektet har nået/ikke har nået sine mål?

- Den vigtigste forklaring på at projektet er nået godt i mål er, at projektdeltagerne har fokuseret på projektets milepæle og tidshorisont, fremfor læringsforløbs- og procesdetaljer. Projekt-området er pt. så nyt og komplekst også for skoleforvaltning / PLC og lærere, at man må affinde sig med, at mange spørgsmål og problemstillinger kun kan besvares eller afklares foreløbigt eller ufuldstændigt.
I en ideel verden kunne dele af projektets mål være løst bedre ved en længere projektperiode.
Men målet med projektet var at være det rette frontprojekt i rette tid til gavn for landets biblioteker, hvilket betinger milepælsfokus. Fastholdelsen af dette fokus er vigtigste forklaring på projektets målopfyldelse.

Hvad er de vigtigste grunde til, at projektet kunne nå sine mål?

- Projektets mål har været realistiske.
- Milepæls-fokus som nævnt ovenfor.
- Smidighed i projektgruppen med hensyn til opgavefordeling og forskellige roller i projektet.
- Det rette projekt til rette tid.

Hvad kunne være gjort bedre i projektet?

Projektledelsen kunne have været skarpere på et par punkter.

1. Det ene projektbibliotek udpegede projektdeltagere i uge 13, og meddelte projektdeltager-info i uge 16. Projektlederen burde have startet projektet op med det andet projektbibliotek efter tidsplanen i stedet for at afvente.
2. Projektlederen burde have haft mere fokus på projektdelen test af forløb på klasserne. Der blev uddelegeret for meget, og det stillede projektbiblioteksdeltagere og undervisere for meget alene med opgaven.

Hvilke af projektets erfaringer videreføres i andre sammenhænge?

- I hvert fald i Vejle videreføres viden og erfaringer fra projektet i form af forsøg med åbne kursus-websider for borgerne for udvalgte IT-relaterede emner. Det sker som et supplement til eksisterende borgerkurser, så borgere dels kan genopfriske eller direkte gennemgå elementerne i de afholdte borgerkurser via hjemmesider struktureret på simpel vis som "læringsforløb", der ikke kræver personaleinvolvering.
- Generelt har de tre projektbiblioteker fået en ny multimedie-informationskanal til folkeskolernes lærere og elever. Potentialet for brug, herunder supplerende information om andre af bibliotekernes tilbud, ligger åbent, og der er meget at lære og afprøve de kommende år.

Kan projektet duplikeres af andre? –hvorfør/hvorfør ikke?

Projektet kan duplikeres af andre kommuner/biblioteksvæsener om ønsket.

Fuldstændig projekt-duplikering er ikke et mål for projektet - og næppe heller anbefalelsesværdigt.

1. Netværksdelen er næppe relevant at gentage, da det vil være bedre at bidrage til nuværende centralbibliotek.dk- og Facebook-gruppe.
2. Projektet har givet information og erfaringer om læringsplatformenes pt. manglende eksport-import funktion, samt om de store forskelle i de to testede læringsplatformes forløbsbyggere. I praksis er nationalt samarbejde om udarbejdelse og vedligeholdelse af fælles læringforløb på tværs af læringsplatformsprodukterne urealistisk, indtil eksport-import eller anden national delingsfunktion i markedets læringsplatforme er udviklet og fungerer.

Som situationen er pt. kan projekt-ideen om fælles udarbejdelse, test og videreudvikling af læringsforløb på tværs af kommunegrænser praktiseres af biblioteksvæsener, hvor kommunerne

har valgt henholdsvis MeeBook eller MOMO (iflg. supportsvar 27/2). Begge giver mulighed for medforfattere på tværs af kommunegrænser. For EasyIQ kommuner kan man iflg. supportsvar 26/2 2018 søge læringsforløb (men ikke medforfatte) på tværs af kommuner.

Fremtid: Elæring skal forbedre praksis

Læringsplatforme er nyt for mange biblioteksansatte - og omvendt er mange bibliotekarer vant til at arbejde med cms-systemer, herunder lyd og billedfiler til understøttelse af formidling og undervisning. At producere læringsforløb til eget brug (egen undervisning i klasse eller på bibliotek) vil være forholdsvis uproblematisk for de fleste biblioteksansatte undervisere eller underviserteams.

Men vælges der at producere læringsforløb, som skal afvikles af andre (typisk folkeskolelærere og deres elever), så ændres kravene til læringsforløbenes indhold og struktur voldsomt. Biblioteksansatte undervisere er typisk vant til at undervise som "eksperter" - og uvante med at producere undervisningsforløb, som skal afvikles af andre undervisere, som ofte kun vil have almen viden/kompetence i forhold til emnet.

Litteratur om effekt af læring/undervisning understreger underviserens rolle og kompetence til at tilpasse undervisningen til den aktuelle kontekst, den enkelte elev og det i undervisningstiden skiftende læringsmiljø. Det er en meget stor og omfattende problemstilling, at vi som producenter af læringsforløb til afvikling af andre ikke kender den konkrete undervisningskontekst, klassen, eleverne, underviseren - for ikke at tale om det undervejs i lektionen skiftende læringsmiljø.

Områdets udfoldelse ligger uden for projektet. Men det er oplagt, at biblioteksvæsenet bør udforske og udfolde området, da der ligger mange potentielle forbedringer gemt i spørgsmålet om, hvordan man skaber elæringsforløb til andre, der understøtter de parametre, som man ved har synlig læringseffekt. Bøger som *Undervisningskvalitet og lærerprofessionalitet* af Andreas Helmke og *Synlig læring - for lærere* af John Hattie er udmærkede udgangspunkter, hvis man vil have listet en lang række parametre med betydning for elevernes læringsudbytte.

Sådanne undervisningsparametre bør tages alvorligt i de kommende års produktioner af læringsplatformsforløb, og omend det er kompliceret, så er området pga. litteraturen lige til at gå til for personer/grupper, der systematisk ønsker at forbedre deres læringsforløb. Det kan være via undervisergrupper i de enkelte biblioteker, via den i projektet etablerede praksisgruppe på Facebook eller i et selvstændigt projekt.

Der er i disse år også fokus på elæring som kompetence-værktøj internt i biblioteksvæsenet i CB-regi. Ovennævnte læringsteoretiske problematikker / potentialer bør tages i betragtning i de interne elærings-kompetenceforløb i de kommende år og ikke fortrænges af nemhedsgrunde.

Bilag

Projekt-links

- **Projektbank Slots- og Kulturstyrelsen:**
<http://www.projektbank.dk/bibliotekstilbud-pa-folkeskolens-laeringsplatforme>
- **Centralbibliotek.dk-gruppe (fortsætter måske):**
<https://centralbibliotek.dk/groups/vejle-cb-bibliotekstilbud-p%C3%A5-folkeskolens-l%C3%A6ringsplatforme>
- **Facebook-gruppe (fortsætter som praksisgruppe):**
<https://www.facebook.com/groups/1964845350465282/>
- **Projektsite med bl.a. oversigter over biblioteks-kontaktpersoner og læringsplatforms-valg (fortsat som emnesite):**
<https://sites.google.com/view/bib-tilbud-paa-folkeskole-lms/startside>
- **Spørgeskemasvar fra folkebiblioteksvæsener (inklusive kontaktperson-info):**
<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1aGNndh07YIOFlvAcxOuUX82dnhuZu9o6lPI5L11W2kg/edit?usp=sharing>
- **Oversigt over valgt læringsplatform i alle kommuner: (udbredelsesdiagram under tabeldata):**
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1jgXtKH6J5tN_-5-Gn0rt4U8elQcKqP-4tdSvG3FzMSl/edit?usp=sharing
- **Projekt-læringsforløb MeeBook version**
Kan søges op i MeeBook på tværs af kommunegrænser.
  - **Forløb: Fake News** ForløbsID: 1650970
<https://app.meebook.com/meebooks/edit/1650970>
  - **Forløb: Sikker på nettet** ForløbsID: 1613029
<https://app.meebook.com/meebooks/edit/1613029>
  - I projektet er det Aabenraa Kommune, som har haft MeeBook. Kontakt angående de to forløb og MeeBook muligheder rettes til:
    - Maja Mijatović, mmij@aabenraa.dk 7376 8072 og/eller
    - Thyra Joost, tjoo@aabenraa.dk 73 76 80 72

- **Projekt-læringsforløb MinUddannelse version**

Kan pr. 31/12 2017 kun søges op i Vejle Kommune og Aarhus Kommune.

- Forløbsoplysninger ligger derfor som Google Drev mapper med adgang til:
  - læringsforløb som struktureret Google dokument;
  - mapper med resourcedokumenter til læringsforløbenes opgaver;
  - mapper med PDF-print af læringsforløbene i MinUddannelse (afviger en smule fra skærmversionen, men er gode at kigge på når man skal overføre tekst, links, m.m. fra det strukturerede Google dokument).
- **Google Drev mappe med forløb: Fake News:**
drive.google.com/drive/folders/0B-92N4zio3K9V1ROQ1BTSTZmNDQ?usp=sharing
- **Google Drev mappe med forløb: Sikker på nettet:**
drive.google.com/drive/folders/0B-92N4zio3K9bFRkUEFwLTR6T00?usp=sharing
- I projektet har Aarhus Kommune og Vejle Kommune haft MinUddannelse. Kontakt angående de to forløb og MinUddannelse muligheder rettes til:
  - Aarhus: Mette Rabæk Poulsen, merp@aarhus.dk 41 85 41 86
  - Vejle: Kalle Nielsen, kalln@vejle.dk 23 43 31 97